

միւս թագաւորները Աստուծոյ ներկայացուցիչներն էին միայն, տեսակ մը Աստուծոյ մարմնացումը. Սաւուղ, առաջին թագաւորը, թագաւոր կ'օծուի որպէսզի Աստուած անոր միջոցաւ փրկէ իր ժողովուրդը. սակայն տնիկա շուտով կը խոտորի Աստուծոյ ճամբէն աւելի իր զիտցածին հետեւելով քան թէ Աստուծոյ կամքին հընազանդելով, և Աստուծոյ մարդարէն կը յայտնէ թէ Աստուած զինքը մերժած է: Դաւիթ նոյն եղանակով կ'օծուի և Խորայէլ իր պատմութեան ոսկեղարը կ'ապրի, անկէ ետք թագաւորները հետզհետէ կը տկարանան, երկուքի կը բաժնուին, երկրորդ կ'անշքանայ. այնպէս որ Եսայիի ժամանակէն սկսեալ Դաւիթի թագաւորութիւնը իտէալ չըջանը կը նկատուի. անոր բոլոր թերութիւններն ու ոճիրները կը մոռցուին և անիկա կ'ըլլայ ազգային մեծագոյն հերոսը, թերեւ աւելի մեծ անձնաւորութիւն մը քան ինչ որ ինքն էր, անոնք իրենց փրկութիւնը կը տեսնէին երկրորդ Դաւիթի մը գալստեան մէջ որ առաջինին պէս յարմարագոյն անձը պիտի ըլլար Աստուծոյ կամքը արտայայտելու և զիրենք իրենց թշնամիներէն՝ Ասորեստանցիներէն ազատելու համար:

Ժիշդ այդ միջոցին էր որ Եսայի հաւատարիմ մնացորդին իրեւ առաջնորդ կամ թագաւոր կը ներկայացնէ անձնաւորութիւն մը որ նախ կատարելապէս կը ներկայացնէր զԱստուած և զանոնք կ'առաջնորդէր Անոր կամքին համաձայն: «Եւ թղխեսցէ զաւազան արմատոյն Յեսսեայ, և ելցէ ծաղիկ յարմատոյնորա, և հանդիցէ ի վերայ նորա հոգի Աստուծոյ, հոգի իմաստութեան եւ հանճարոյ, հոգի խորհրդոյ և զօրութեան, հոգի զիտութեան եւ աստուածաշտութեան, . . . ոչ ի կարծ դատեսցի եւ ոչ ըստ խօսից յանդիմանեսցէ» (ԺԱ. 1-9): Այսպիսի անձի մը ներքեւ էր որ պիտի սկսէր գերերջանիկ շրջանը Խորայէլի, ուր սուրբը խոփերու պիտի վերածուէին և զայն ու գառնուկը միասին պիտի ճարտակէին:

Ուրիշ տեղ մը, Գլուխ Թ. 2-7 համարներուն մէջ, նկարագրելէ յետոյ այդ անձին իշխանութեան ներքեւ հաւատարիմ մնացորդին զգացած սերախութիւնը, կուտայ անոր նկարագիրը այսպէս. «Սքանչելի

խորհրդակից, Աստուած հօգը, իշխան խաղաղութեան և հայրյաւիտեանականութեան», աստուածային և մարդկային յատկութիւններով օժտուած անձնաւորութիւն մը:

Եսային, Խորայէլի ժողովուրդի բարոյապէս աշխտեցած վիճակէն և մանաւանդ իր Տեսիլէն այն եզրակացութեան եկած էր թէ Խորայէլը Աստուծոյ ժողովուրդը ըլլալու համար, պէտք է նոր ծնի, նոր ընծիւղի, և որպէսզի այս նորն ալ դարձեալ չեղծանի, դարձեալ չաշխատի, պէտք պիտի ունենայ Եհովայի այդ անաւոր սրբութիւնը և տնտնական զօրութիւնը կատարելապէս մարմնացնող առաջնորդի մը կամ թագաւորի մը՝ Մեսիային: Անիկա զգաց ու տեսաւ հոգեկան այս ճշմարտութիւնը և զայն արտայայտեց իր լեզուով և իր ժամանակակից պատմութեամբ: (Հաւատարիմ մնացորդ, արդարութեամբ և ճշմարտութեամբ, սրբութեամբ եւ զօրութեամբ զրահուած առաջնորդ, Ասորեստանի անկում, երուսաղէմի անպարտութիւն և այլն բացատրութիւններով): Հետագայ դարերն ու մարդարէները նոր յայտնութիւններով աւելի հոգեւորականացունցին և կատարելագործեցին այդ զաղափարը, և վերջապէս «Իլլումին ժամանակաց» անիկա իրականութիւն մը դարձաւ մեր Տիրոջ գալստեամբը և նոր Խորայէլի վերածնութեամբը:

Ս. Վ. Մ.

ՀԱՒԱՏՔԻ ԵՒ ՄՏԱԾԱՆ ԳՈԼՔԵՐ

Ամեն Ազգ ունի իր խաչը, իբրեւ իր նակասագիրը, իր կոչումը, իր նկարագրին խորհուրդը մարմնացնող եւ անձնաւորող նշանը: Մենք եւս, ուրեմն, անպայման ունինք մեր խաչը. ունեցած ենք զայն ցարդ, ունինք զայն այժմ, եւ պիտի ունենանք ընդմիշտ: Մարգարէին պատգամին մէջ — «Ըստ աւուրց փայտին կենաց եղիցին աւուրժ ժողովրդեան իմոյ» — կարծես մեզի՝ ուղղակի մեզի խօսող իմաստ մը կայ. պիտի ապրինք՝ ցորչափ խաչը ապրի մեր մէջ, կամ ցորչափ մենք ապրինք իրեն համար:

«ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԵԱՌՆՈՎ»